

Centrāl-Baltijas INTERREG IV A programmas 2007–2013 projekts

CB58 „Gliemju komerciāla audzēšana, pārstrāde un izmantošana Baltijas jūras reģionā” (Baltic EcoMussel), WP5

**Tikšanās ar Baltijas jūras reģionā īstenoto vai ieviešanā esošo projektu partneriem
2012.gada 15.novembrī, Rīgā, Pulkveža Brieža ielā 4
Kurzemes plānošanas reģiona Administrācijā**

Piedalās:

Ligita Laipeniece, Kurzemes plānošanas reģions (KPR)

Zaiga Ozoliņa, SIA Vides investīciju fonds (LVIF)

Ilze Kalvāne, Baltijas Vides forums (BEF)

Laura Bramane, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM)

Kārlis Maulics, Vides attīstības biedrība (VAB)

Kurzemes Plānošanas reģions kopā ar Vides investīciju fondu patlaban īsteno Centrālbaltijas programmas projektu **Gliemju komerciāla audzēšana, pārstrāde un izmantošana Baltijas jūras reģionā (Baltic EcoMussel)**. Darba gaitā ir secināts, ka būtu nepieciešams noorganizēt vienu kopīgu tikšanos Latvijas projektu īstenotājiem (AQUABEST, AQUAFIMA, SUBMARINER, BALTIC ECOMUSSEL, kā arī BaltSeaPlan), kas saistīti ar akvakultūras attīstību Baltijas jūrā un jūras izmantošanas plānošanu.

Tikšanās mērķis ir ar projektu Latvijas partneriem kopīgi izrunāt katra projekta un projektā iesaistīto partneru plānotos darbus un rezultātus, tādejādi:

- uzzinot jaunu informāciju par citu projektu,
- apmainoties ar informāciju par projektiem,
- izvairoties no darbu pārklāšanās,
- iespējams, sasniedzot labākus projekta rezultātus.

Partneri iepazīstina ar projektiem:

SUBMARINER – projekts, kas tuvojas noslēgumam un pretendē būt par inovāciju flagmani atbilstoši Baltijas jūras stratēģijai, jo tajā tiek apkopota informācija par dažādu jūras resursu (aļģu, gliemju, u.c.) izmantošanu un sagatavoti zinātniski pamatojumi jaunu saimnieciskās darbības veidu attīstībai. Projektā tiek gatavota arī interaktīva Baltijas jūras resursu karte. Tieši gliemju sadaļā ļoti aktīvi strādā zvieru partneri. Partneris šajā projektā ir arī VARAM, kas atbildīga par rekomendāciju izstrādi par jūras piederības jautājumu risinājumiem. Viens no jūras resursiem, kura izmantošanai varētu būt potenciāls Latvijā, ir aļģes. Projektā tiek gatavots Kurzemes aļģu izmantošanas plāns, pētījumu veica pētnieku grupa Armanda Grickusa vadībā. Tā kā Latvijā pēdējos gados vairs netiek veikts jūras monitorings, nav pēdējo gadu informācijas par šī resursa daudzumu jūrā, bet ieguves apjoms krastā noteikts, pamatojoties uz vēsturiskiem datiem, šo apjomu ir iespējams prognozēt. Tā kā aļģu pārstrādes biznesa attīstībai kritiskais faktors ir lēts siltums, iespējamā pārstrādes vieta ir Nīcas novads, kur salīdzinoši tuvu jūras piekrastei tiek attīstīta biogāzes ražotne. Projekta ietvaros 2013.gada februārī Liepājas pusē tiks organizēts aļģu iegūšanai un pārstrādei veltīts pasākums.

AQUAFIMA – Latvijas partneri – VARAM un VAB. Pamatojoties uz uzvaru iepirkuma procedūrā, ko veica VAB, projekta ietvaros tika noslēgts sadarbības līgumu ar Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātnisko institūtu „BIOR”. Zinātniskā institūta „BIOR” speciālisti ir iesaistīti projekta aktivitātēs, jo institūts ar tās 5 zivju audzētavām ir atbildīgs par Zivju resursu atražošanas valsts programmas īstenošanu (2011.-2016.), kuras mērķi ir cieši saistīti ar AQUAFIMA projekta uzdevumiem – zivju resursu ilgtspējības un daudzveidības nodrošināšana, saglabājot un stabilizējot zivju krājumus BJR. Projekta galvenais fokuss ir BJR zivsaimniecības un akvakultūras nozares ilgtspējīga pārvaldība un mērķtiecīga akvakultūras attīstība, t.sk. jūras akvakultūra, attiecīgi skatot gan politikas jautājumus (BIOR izstrādāja analīzi par esošo situāciju zivsaimniecībā un akvakultūrā, tās likumdošanu, esošās un jaunās KZP reformas ietekmi sniedzot priekšlikumus to pilnveidošanai Latvijā, kā arī turpina laša un taimiņa pilotplāna izstrādes aktivitātes dabiskā nārsta upēm – Salacai un Vitrupei. Pilotplāns kalpos par piemēru starptautiskā laša un taimiņa resursu pārvaldības plāna izstrādei. Pilotplāna izstrādi plānots pabeigt līdz 2013.g. februārim), gan, piemēram, no VARAM puses – vides indikatoru izmaiņu ietekmējošie faktori uz Baltijas jūras zivju sugu izplatību un ekonomisko aktivitāšu potenciālie ierobežojošie pasākumi sugu izplatības saglabāšanai, kā arī BJR valstu vidi ietekmējošo pārrobežu faktoru analīze u.c.

AQUABEST – līdzīgs projekts, kur projekta partneris no Latvijas ir BIOR, projekta galvenais fokuss ir uz zivju atražošanu krastā un akvakultūras tehnoloģijām.

Baltic EcoMussel - projekta partneri Latvijā – LVIF un KPR, projekta galvenais uzdevums ir uz līdz šim veikto pētījumu bāzes sekmēt ekonomiski dzīvotspējīgas gliemju audzēšanas nozares attīstību Baltijas jūras reģionā. Pamatojums - nozare ir attīstīta vairākās ES valstīs un sekmīgi attīstās arī Zviedrijas rietumu piekrastē, pēdējos gados vairākos projektos ir veikti un notiek pētījumi par gliemju audzēšanas komercializācijas iespējām Baltijas jūras reģionā. Pētījumos ir secināts, ka nozares attīstībai ir potenciāls, pozitīva ietekme uz nodarbinātību, kā arī pozitīva ietekme uz vidi. Joprojām ir daudzi šķēršļi un neskaidrības, galvenokārt jautājumos, kas attiecas uz tehnoloģijām (metodēm) un biznesa attīstību - Baltijas jūras reģiona valstīs ir atšķirīgas ‘sākuma’ pozīcijas un, lai nozari attīstītu, ir nepieciešama sadarbība visā Baltijas jūras reģiona mērogā.

BaltSeaPlan – projekts ir noslēdzies. Viens no projekta būtiskākajiem uzdevumiem bija izmēģināt jūras plānošanas procesu, lai nonāktu pie labākās pieredzes un risinājumiem jūras telpas izmantošanā, iesaistot iespējami vairāk ieinteresētās puses. Latvijā līdz šim nebija apzināta esošā jūras izmantošana, pat vienas ministrijas ietvaros, ko parāda, piemēram, izsniegtas divas savstarpēji pretrunīgas atļaujas uz vienu un to pašu teritoriju. Katra partnervalsts projektā izvēlējās savu metodi, jo nebija noteikta viena pieeja, un, kā izrādījās projekta noslēgumā, Latvijas izvēlēta pieeja bija visveiksmīgākā. BEF jau projekta sākumā izveidota koordinācijas grupu, ar kuru tika saskaņoti gan mērķi, gan teritorija. Tika izvēlēta plāna izstrādes pilotteritorija (Kurzemes reģiona piekraste), procesā notika daudz dažādas tikšanās ar dažādām mērķa grupām, ļaujot iesaistītajiem pašiem izspriest un vienoties par jūras izmantošanu. Tika organizētas arī tikšanās ar plānotājiem. Attiecībā uz akvakultūru tika diskutēts vairāk par akvakultūru tradicionālā izpratnē, bet, tā kā Latvijai līdzšinējie pētījumi ir bijuši neveiksmīgi, ir atzīts, ka Latvijas piekraste šim saimnieciskās darbības veidam nav piemērota. Plānojumā ir veidots zonējums, nosakot prioritārās zonas, kā, piemēram, kuģošanai, rezervētās zonas, piemēram, vēja parku attīstībai, kur būtu iespējami arī citi izmantošanas veidi, ja tie ir savstarpēji kombinējami. Ir arī aizliegtās zonas, kur, piemēram, ir aizliegta kuģošana (iepretim Papei). Viens no galvenajiem principiem ir efektivitāte, kas nozīmē, ka jūras izmantošana tiek koncentrēta esošajās izmantošanas teritorijās, pēc iespējas mazāk paplašinot izmantošanu uz līdz šim neizmantotām telpām. Šajā projektā aktīvi iesaistījās VARAM (pirms tam RAPLM), kas izmantoja projektā gūto pieredzi izstrādājot kārtību jūras telpiskā plānojuma izstrādei Latvijā. Kārtība nosaka, ka Latvijā jūras telpiskā plānojuma izstrādē un uzraudzībā galvenā

atbildīgā institūcija būs VARAM, kā arī LHEI un Jūras administrācija. Plānojumu izstrādās no 2014.-2016.g., to apstiprinās MK.

Šobrīd ir uzsākts cits projekts (**PartiSeaPate**), kas ir nosacīti kā turpinājums BaltSeaPlan projektam, kas vairāk koncentrējas tieši uz visa veida mērķa grupu iesaistīšanu visa Baltijas jūras reģiona mērogā. Arī šajā projektā ir pilotteritorijas, bet ne Latvijā. Šajā projektā ir plānoti divi darba semināri 2013.gadā Liepājā par Lietuvas jūras plānojumu pārrobežu kontekstā, jo šajā projektā Lietuva izstrādās savu jūras telpisko plānojumu, kas visdrīzāk arī būs tas, kas rezultātā tiks apstiprināts kā Lietuvas jūras telpiskais plānojums. Projektā plānoti kopā 8 nozaru darba semināri visā Baltijas jūras reģiona mērogā – kultūras mantojumam un tūrismam veltītais seminārs notiks Rīgā un to organizēs BEF, akvakultūras seminārs būs Gdaņskā, 2013. gada aprīlī, par klimata pārmaiņām – organizēs zviedri, šobrīd notiek iespējamo mērķa grupu apzināšana. Laika grafiks par semināru norisi tiks sagatavots 2012. gada beigās.

Vispārīgi secinājumi:

- ✓ Būtu nepieciešams veidot ciešāku sadarbību starp atbildīgajām ministrijām (ZM, VARAM), lai uzlabotu situāciju gan zinātnes un pētījumu attīstībā, gan vienotas politikas attīstībā saistībā ar jūras resursu izmantošanu un akvakultūru Latvijā.
- ✓ Latvijā būtu jāstiprina un jāattīsta pētniecība zivju resursu un jūras resursu izmantošanas jomā.
- ✓ Steidzami (un joprojām) būtu jārisina piekrastes piederības jautājums.
- ✓ Būtu nepieciešams attīstīt jūras piekrastes tuvumā lēta siltuma avotus (pārstrādes, ražotnes), no kurām iespējams iegūt lētāku siltumu jūras ūdens uzsildīšanai, tādējādi radot labvēlīgākus apstākļus akvakultūras attīstībai krastā.
- ✓ Nepieciešams valstisks skatījums uz akvakultūras kā nozares attīstību Latvijā. Latvija ir neaktīva, un Latvijā akvakultūrai šobrīd ir salīdzinoši nelieli ražošanas kopējie apjomi.
- ✓ Ja Latvijas gadījumā Baltijas jūrā vienīgais akvakultūras veids ir gliemeņu audzēšana, zivju audzēšanu atstājot tikai iekšzemē, tad būtu vērts paredzēt vienkāršākus nosacījumus gliemju audzēšanai, salīdzinot ar zivju audzēšanu.
- ✓ Akvakultūras attīstības iespējas ir jāparedz jūras telpiskajā plānojumā, noteikti jāseko līdzi un jāiesaistās jūras plānošanas procesā.
- ✓ Ir nepieciešams atbalsts izpētei un izmēģinājumiem jūrā, lai pārbaudītu iespējamās tehnoloģijas gliemju audzēšanai Latvijas jūras teritorijā.

Šādi pasākumi, kur dažādi projektu pārstāvji apmainās ar informāciju, pieredzi un zināšanās, ir jāriko biežāk un varbūt pat plašākā lokā, tādējādi ne tikai popularizējot projektus un tajos apkopoto informāciju, bet arī nodrošinot ilgtspējīgu attīstību konkrētā jomā, piemēram, šajā gadījumā puses diskutēja par Baltijas jūras projektiem.